

Het harmoniummuseum

in Klein Willebroek

door Joop Rodenburg

Sinds enige jaren is er ook in België een harmoniummuseum, voorheen gevestigd in Schelle in het woonhuis van eigenaar en initiatiefnemer Ben Roemendael en sinds kort gevestigd in de RK kerk van Klein Willebroek. Een museum met een bijzonder fraaie collectie op een fraaie locatie. En gemakkelijk te bereiken vanuit Nederland: ruim 20 km ten zuiden van Antwerpen. In juni gingen we op bezoek, toen het museum nog op de oude locatie gevestigd was, en eind augustus konden we de verzameling in het fraaie kerkje in Klein Willebroek bezichtigen. Daar had ik een gesprek met Ben Roemendael.

Ben Roemendael, inmiddels ruim 10 jaar gepensioneerd, is altijd als fotograaf werkzaam geweest. Jarenlang organiseerden hij en zijn vrouw tentoonstellingen in de studio van hun winkel. Na hun pensionering en verhuizing naar een villa in het dorp werden deze tentoonstellingen voortgezet op de eerste verdieping van hun huis. Een groot aantal tentoonstellingen werd georganiseerd. Vele kunstenaars toonden hun werk: kunstschilders, etsers, glazeniers, beeldhouwers.

Een bevriende kunstschilder had in zijn werkplaats een harmonium, dat hij veelvuldig bespeelde. Hierdoor was de belangstelling van Ben en zijn vrouw gewekt. Toen ze in de gelegenheid waren om een harmonium te kopen, werd dit zonder aarzelen gedaan: een Caecilia. Een instrument met een mooie doorlopende harp, en met een prachtige klank. Ben vertelt zichtbaar trots, dat het instrument nu in zijn werkkamer staat.

Kort daarna werd op een plaatselijke rommelmarkt een Hofberg harmonium aangeboden. Na enig onderhandelen was de koop gesloten. Thuis gekomen bleek de voorkant van het instrument helemaal opgegeten te zijn door de houtworm. Maar geen nood: Ben is ook meubelmaker geweest en de voorkant

Interieur harmoniummuseum Klein Willebroek

werd door hem zorgvuldig vervangen. Na zo'n 10 jaar een groot aantal tentoonstellingen georganiseerd te hebben, besloten Ben en zijn vrouw op zoek te gaan naar wat anders. En zo ontstond de gedachte om de ruimte op de eerste verdieping van hun huis als harmoniummuseum in te gaan richten. Ze hadden toen in totaal 9 instrumenten. Enthousiast werd het museum op 10 oktober 2002 geopend. Het museum kreeg de klinkende naam 'Harmonium Art Museum'.

Paul van Aerschot, o.a. organist van het Van Peteghem-orgel in de kerk van Schelle, verzorgde het openingsconcert onder de titel "Een wandeling langs zuig- en drukwind-harmoniums". In de Vox Humana van januari 2003 staat een uitvoerig verslag.

Welkomstbord Harmonium-Art-Museum Schelle

Ben vertelt: “Ja, in die tijd wisten we nog niet zoveel van harmoniums. Maar we waren enthousiast; en we kregen heel veel reacties. De burgemeester was bij de opening aanwezig en van het eerste concert werden er geluidsopnamen gemaakt voor Radio Antwerpen. Ook kwam er een verslag in de krant.”

Rond die tijd kwam het idee op om vooral Belgische harmoniums te gaan verzamelen. Er kwamen instrumenten van de diverse Belgische bouwers: Verhasselt-d’Outrelepont, Mazet, Van Bever, Balthasar-Florence, etc. De verzameling, maar ook de kennis van het harmonium en zijn bouw en geschiedenis groeide.

Ben geeft aan: “Het is opvallend zoals sinds die tijd de aandacht voor het harmonium gegroeid is. Als je nu op internet naar informatie over het harmonium zoekt, vind je veel en veel meer dan 10 jaar geleden.”

Na verloop van tijd stonden er op de eerste verdieping zo’n 30 instrumenten, en elders was er nog een tiental ondergebracht. Dat werd een onhoudbare situatie. Via een jeugdvriend hoorde men dat de kerk van Klein Willebroek gesloten zou worden. In alle stilte werden er oriënterende gesprekken met het kerkbestuur gevoerd. Uiteindelijk werd de kerk in december 2008 voor het laatste gebruikt, tijdens de kerst. Daarna ging hij definitief dicht. Na Nieuwjaar kwamen de onderhandelingen op gang. Met behulp van sponsoring door de Lionsclub en een aantal bedrijven werd op 18 juni 2009 het contract getekend. De komende jaren kan de kerk als museumruimte gebruikt worden.

Harmonium museum in RK Kerk Klein Willebroek

Ben Roemendael, naast een Verhasselt harmonium

Ben en zijn vrouw hebben hard gewerkt om de kerk schoon en opgeruimd te krijgen, en met de hulp van vrienden zijn de instrumenten van de diverse locaties overgebracht naar de kerk.

In het eerste weekeinde van juli 2009 ging het museum voor het eerst open voor publiek.

Ben: “Je moet weten, dat Klein Willebroek een startpunt is van een aantal fietsroutes. Ook doordat Klein Willebroek aan een tweetal waterwegen ligt, met veel pleziervaart, is er veel aanloop van toeristen. En ons museum wordt door de verschillende toeristenorganisaties in hun brochures genoemd.”

Hoe heeft de omgeving gereageerd op het museum?

“In het begin werden we door de buurtbewoners niet zo positief bekeken. Begrijpelijk, want zij hadden het gevoel dat we hun kerk afpakten. Weliswaar kwamen er op het laatste nog maar een paar mensen in de kerk, maar als de kerk dan definitief gesloten wordt, ervaart men het alsof ‘hun’ kerk afgepakt wordt. Maar we hebben in de afgelopen maanden het vertrouwen van de mensen weten te winnen. In dit najaar wordt er samen met het buurtcomité een tweetal avonden georganiseerd, waarbij de buurtbewoners uitgenodigd worden.”

Wat hoopt Ben met het museum te bereiken?

“Ik hoop deze prachtige instrumenten voor het nageslacht te kunnen behouden, zodat ze niet op de vuilnis terecht komen”.

Welk instrument ligt Ben het meest na aan het hart?

“O, dat kan ik u direct zeggen: het zwarte harmonium van Schijven. Een instrument met een geweldige klank, dat ik graag als monument zou willen laten erkennen en zou willen laten restaureren. Dat is het dubbel en dwars waard. En daarna de Merklin & Schütze, die er naast staat. Dat instrument heeft een zo’n geweldige pittige klank, prachtig!”

Zicht vanaf de ingang museum

Indrukwekkend

De kerk – en nu dus museum - bestaat uit een grote, rechthoekige ruimte met twee zijgedeelten over de volledige lengte. Het grote midden-gedeelte zal voor concerten worden gebruikt. De beide zijgedeelten zullen als tentoonstellings-ruimten worden gebruikt, waarbij de instrumenten tegen de buitenmuren staan opgesteld. Ook staan ze als afscheiding tussen de zijbeuken en het middenschip.

Bij binnenkomst in het museum zie je eerst een aantal zuigwindinstrumenten. Doorlopend naar achteren kom je bij een aantal grote drukwind-instrumenten: een groot Frans drukwind-instrument van Dumont & Lelièvre staat *gebroederlijk* naast een grote twee-klaviers Mazet. Overigens interessant: het instrument van Dumont is voorzien van grote resonatorkamers. Aan de andere zijkant van de kerkruijme staan met name drukwindinstrumenten; stuk voor stuk prachtige instrumenten: een Alexandre, naast een Merklin & Schütze, een Balthazar-Florence en een Verhasselt-d'Outrelepont, het oudste instrument (1851) van de collectie. Ben poseert trots naast dit instrument.

Het middengedeelte, de concertruimte, biedt plaats aan zo'n 80 personen. De kerk heeft een prachtige akoestiek, waardoor een harmonium-concert hier een feest moet zijn.

Afsluitend kunnen we Ben Roemendael van harte feliciteren met deze prachtige locatie en met deze collectie en zijn diep onder de indruk

van de inzet van het echtpaar Roemendael - De Wilde. We hopen en verwachten dat veel harmoniumliefhebbers de weg naar dit museum zullen vinden.

Het museum zal zondag 20 september 2009 officieel geopend worden met een concert door Arno Kerkhof en Bianca Lenssen.

Harmonium Art Museum, HAM

OLV Onbevlekt Ontvangen,
Volksstraat,
Klein Willebroek

Het museum is elke zaterdag en zondag geopend in de maanden juli en augustus van 13.00 – 18.00 uur.

De overige maanden alleen voor groepen, na afspraak.

Entree: €1.-- per persoon

Groepen vanaf 10 personen, na afspraak.

Tel. 0032 3 887 61 97 of 0032 497 50 83 50

*2-klaviers instrument Victor Mazet,
een prachtig instrument uit de collectie,
Zie voor de beschrijving pagina 21*